

**UCHWAŁA NR 187/XIV/2019
RADY MIASTA RYBNIKA**

z dnia 26 września 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu osłonowego w zakresie wsparcia dla opiekunów osób zależnych w Mieście Rybnik na lata 2019-2021 pt.,„Pakiet opieki wytchnieniowej”

Na podstawie:

- art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) w zw. z art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 511)
- art. 17 ust. 2 pkt 4, art. 19 pkt 16, art. 110 ust. 10, art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1507.)

na wniosek Prezydenta Miasta, po zaopiniowaniu przez Komisję Zdrowia i Pomocy Społecznej

Rada Miasta Rybnika

uchwała:

§ 1. Przyjmuje się Program osłonowy w zakresie wsparcia dla opiekunów osób zależnych w Mieście Rybnik na lata 2019-2021 pt.,„Pakiet opieki wytchnieniowej” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Wojciech Kiljańczyk

Program osłonowy w zakresie wsparcia dla opiekunów osób zależnych w Mieście Rybnik na lata 2019-2021 pt. „Pakiet opieki wytchnieniowej”

I. Definicje

Ileokroć w niniejszym Programie osłonowym jest mowa o:

1) Programie - należy przez to rozumieć działania realizowane w ramach Programu osłonowego w zakresie wsparcia dla opiekunów osób zależnych w Mieście Rybnik na lata 2019-2021 pt. „Pakiet opieki wytchnieniowej”;

2) Mieście- należy przez to rozumieć Miasto Rybnik;

3) osobie zależnej – należy przez to rozumieć pełnoletnią osobę, która jest mieszkańcem Miasta i ze względu na stan zdrowia i/lub niepełnosprawność wymaga stałej opieki innych osób;

4) opiekunie osoby zależnej – należy przez to rozumieć osobę pełnoletnią, która faktycznie i codziennie opiekuje się osobą zależną, w tym poprzez wsparcie : psychiczne, informacyjne oraz asystę przy wykonywaniu czynności dnia codziennego.

II. Podstawa prawna Programu:

Podstawą prawną do wdrożenia Programu jest art.17 ust. 2 pkt. 4, art. 19 pkt 16, art. 110 ust. 10 i art. 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej w związku z realizacją zadań własnych gminy i powiatu.

Program realizowany będzie w latach 2019 – 2021.

Program jest zgodny z Polityką Społeczną Miasta Rybnika 2023+ przyjętą uchwałą Rady Miasta Rybnika nr 428/XXVII/2016 z dnia 17 listopada 2016r.

III. Ocena sytuacji:

W Rybniku, jak w wielu innych miastach w Polsce, obserwuje się niekorzystne zjawisko starzenia się mieszkańców. Na koniec 2018 r. zameldowanych w Rybniku było 132 602 osób. W strukturze demograficznej Rybnika - według ekonomicznych grup wieku (dane GUS) - blisko 61,6% stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym, 18,1% ludności w wieku przedprodukcyjnym i 20,3% w wieku poprodukcyjnym. Prognozy dotyczące stałej tendencji wzrostu udziału osób w podeszłym wieku wśród mieszkańców Rybnika są bardzo niekorzystne. Dodatkowo obserwujemy zjawisko depopulacji (w tym odpływu ludzi młodych będących potencjalnymi kandydatami na opiekunów swoich starzejących się rodziców) oraz inne procesy społeczne osłabiające funkcje rodziny, w tym szczególnie w wypełnianiu funkcji opiekuńczej nad zależnym członkiem rodziny, co powoduje zwiększenie zapotrzebowania na rozwój usług wspierających opiekunów osób zależnych, dla których nie posiadamy żadnej formy wsparcia. Brak oferty pomocy dla opiekunów osób zależnych może skutkować dalszym wzrostem zapotrzebowania na drogie, instytucjonalne formy opieki nad osobami zależnymi. W 2018 r. do domów pomocy społecznej skierowano 32 nowe osoby. Wydano 48 decyzji kierujących do Miejskiego Domu Pomocy Społecznej w Rybniku. Umieszczono poza Rybnikiem, na podstawie decyzji kierujących do domów pomocy społecznej mieszczących się na terenie innych gmin – 37 mieszkańców Rybnika. Koszty Miasta za pobyt w domach pomocy społecznej poza Rybnikiem wynosił 4.433.137,71 zł.

Z usług świadczonych w środowisku zamieszkania w formie usług opiekuńczych podstawowych skorzystało 117 osób, zaś z usług pielęgnacyjnych 21 osób. W tym zakresie w ostatnich latach również zaobserwowano stały wzrost tej formy pomocy. Dlatego wsparcie opiekunów osób zależnych poprzez rozwój opieki wytchnieniowej jest pożądany i niezbędny oraz zgodny z potrzebami i oczekiwaniami osób niesamodzielnych oraz z poszanowaniem ich godności i prawa do zamieszkania w swoim środowisku.

Mając na uwadze powyższe Program jest nową, innowacyjną formą wsparcia skierowaną do opiekunów osób zależnych, świadczoną w ich środowisku zamieszkania. Został opracowany i przetestowany (w latach 2017-2019) dzięki wsparciu finansowemu i metodycznemu z pozyskanych środków w ramach konkursu grantowego

realizowanego w ramach projektu grantowego „Generator Innowacji. Sieci Wsparcia” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Partnerem projektu jest Polsko Amerykańska Fundacja Wolności w ramach Programu „Uniwersytety Trzeciego Wieku – Seniorzy w Akcji”. Innowacja odpowiada na problem braku umiejętności i świadomości szukania wytchnienia przez opiekuna osoby zależnej w trakcie długotrwałego świadczenia opieki nad tą osobą. Długotrwałe sprawowanie opieki predysponuje do wypalenia się w roli opiekuna osoby zależnej, który musi nauczyć się szukania wytchnienia dla siebie, nie potrafi poprosić o pomoc oraz nie dochodzi swoich praw. Źródłem doświadczanych problemów jest brak adekwatnego wsparcia, skierowanego do tej grupy osób. Brak wystarczającej wiedzy i odpowiedniego do podejmowanych wyzwań - przygotowania medycznego, psychologicznego, prawnego, pedagogicznego itp., a także brak wsparcia ze strony przeciążonych instytucji pomocowych oraz oczekiwanie otoczenia, że opiekun osoby zależnej ze wszystkim poradzi sobie sam, zniechęca i wypala opiekuna osoby zależnej w długoterminowym świadczeniu pomocy i opieki. Powyższe prowadzi do nieodwracalnych uszczerbków na zdrowiu i kondycji psychofizycznej opiekuna. Wdrożenie Programu jest alternatywą wobec zapotrzebowania na stanowiącą poważne obciążenie finansowe pomoc w formie zamieszkania w instytucjach opieki długoterminowej (w domach pomocy społecznej, na oddziałach geriatrycznych lub w zakładach opiekuńczo–lecniczych). Wsparcie skierowane do opiekunów osób zależnych pozwoli na pozostawienie osoby niesamodzielnej w środowisku zamieszkania, co jest dla niego i jego rodziny najlepszym rozwiązaniem.

IV. Cel Programu:

Celem Programu jest udzielenie kompleksowego wsparcia dla opiekunów osób zależnych w świadczeniu długotrwałej opieki nad osobą zależną. Opiekunowie osób zależnych nabędą merytoryczną wiedzę na temat form i zakresu pomocy osobom zależnym, poznają sposoby postępowania z osobą zależną i będą zmotywowani do dalszych wysiłków na rzecz świadczenia opieki nad osobą zależną, troszcząc się przy tym o swoje potrzeby i ucząc się szukać oraz doświadczać wytchnienia dla siebie.

V. Sposób realizacji i finansowania Programu:

Do udziału w Programie opiekunowie osób zależnych zgłaszać się będą osobiście, poprzez zapisywanie się na liście chętnych w otwartym naborze. O zakwalifikowaniu do Programu, w razie złożenia wniosków o udział w Programie w liczbie przekraczającej liczbę miejsc w każdym półroczu realizacji Programu, decyduje kolejność zgłoszeń. Informacje o możliwości uczestnictwa w Programie będą przekazywane przez :

1) pracowników socjalnych z Działów: Pomocy Środowiskowej, Świadczeń Rodzinnych, Dofinansowań ze środków PFRON Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku, którzy w razie potrzeby udzielają niezbędnych wyjaśnień i pomocy w procesie rekrutacji do Programu;

2) organizacje pozarządowe.

Jedynym kryterium jest posiadanie statusu opiekuna osoby zależnej w rozumieniu Programu.

Działania Programu obejmują trzy obszary:

1) wsparcia;

2) edukacyjny;

3) rehabilitacyjno -zdrowotny

tworząc kompleksowe wsparcie, pozwalające na doświadczenie wytchnienia, co pozwala zminimalizować wypalenie się w roli opiekuna osoby zależnej.

Program w obszarze wsparcia zapewnia opiekunom osób zależnych działania w ramach świadczenia grupowej metody pracy socjalnej, prowadzonej przez zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rybniku pracowników socjalnych, wspieranych przez innych specjalistów spoza Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku (psycholog, prawnik, dietetyk, rehabilitant, lekarz psychiatra lub pielęgniarka). Po zakończeniu grupy wsparcia opiekunowie osób zależnych będą mieli zapewnioną możliwość spotykania się raz w miesiącu w grupie samopomocowej pod nazwą „Srebrny Klub”, organizowanej w Zespole Grupowej Metody Pracy Socjalnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku.

Program w obszarze edukacyjnym zapewnia opiekunom osób zależnych szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej oraz kursu opieki nad chorym w domu.

Program w obszarze rehabilitacyjno-zdrowotnym zawiera zakup pakietu badań diagnostycznych i pakietu

zabiegów rehabilitacyjno-leczniczych dla opiekunów osób zależnych.

W ramach Programu planowane jest zorganizowanie jednej grupy opiekunów zależnych składającej się z 10 opiekunów osób zależnych w każdym półroczu trwania Programu - łącznie od II półrocza 2019 r. do końca 2021 r. pięciu grup opiekunów osób zależnych (w sumie 50 opiekunów osób zależnych) .

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku organizuje i koordynuje całość działań oferowanych w ramach Programu w ramach czego pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku przeprowadzają rekrutację opiekunów osób zależnych do grup, współprowadzą zajęcia dla grup, pomagają w zapewnieniu ciągłości spotkań grupy samopomocowej funkcjonującej w ramach „Srebrnego Klubu”, prowadzą niezbędną dokumentacją Programu oraz dbają o standard oferowanych w ramach Programu działań.

Program jest finansowany ze środków własnych Miasta, zaplanowanych na dany rok budżetowy w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. Koszt przeprowadzenia Programu w każdym półroczu trwania Programu wynosi 12.000,00 zł, na cały okres realizacji Programu jest to kwota 60 000,00zł.

VI. Monitoring Programu.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku przedstawia Prezydentowi Miasta sprawozdanie z każdego roku trwania Programu w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego, które Prezydent Miasta przedstawia Radzie Miasta w terminie do trzech miesięcy od dnia otrzymania sprawozdania od Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. Monitoring Programu będzie realizowany poprzez:

- 1) weryfikowanie rzeczywistej liczby opiekunów osób zależnych uczestniczących w pełnym zakresie w Programie, którzy zaakceptowali Regulamin uczestnictwa w Programie oraz z zachowaniem zasady, że grupa zadeklarowanych uczestników rozpoczynających zajęcia liczy 10 opiekunów osób zależnych;
- 2) weryfikowanie liczby opiekunów zależnych deklarujących wzięcie udziału w Programie, którzy nie zostali zakwalifikowani do Programu z powodu braku miejsc.